

Jáki Szaniszló

Jákob létrájától a kánai mennyegzőig és vissza

Az evangéliumban arról a mennyegzőről olvastunk, aminél nagyobb megtiszteltetés egy mennyegzőt sem ért. Annak a fiatal párnak a neve, akit a Megtestesült Isten tisztelt meg megjelenésével mennyegzőjükön nem maradt fenn. Pedig megtisztelte őket az a Mária is, akinek a megtestesülést köszönhetjük és azt is, hogy valami rendkívüli történt azon a mennyegzőn, ami a kis Kána nevű falu nevét örökre beírta a történelembe.

Nagyon sokat mond a kánai mennyegzőről minden kis részlet, amit annak egyetlen forrásában János evangéliumában találunk. Például a hat nagy kőedény. Nem mintha egyet is láttam volna belőlük, amikor harminc évvel ezelőtt egy könyvem írásához a Szentföldön voltam és eljutottam Kánába is. Akkoriban Kána még egy ósdi arab falucska volt. Nem tudom, mit tett vele azóta a civilizáció és sok minden más. Remélem, hogy az a régi kis templom még mindig ott van és emlékezteti az arra járókat, hogy a keresztények mindig nagy tisztelettel adóztak annak, ami ott történt majdnem kétezer évvel ezelőtt.

A mi anyagi világunkat talán az a részlet érdekli legjobban, hogy azon a híres mennyegzőn mintegy 300 - 400 liter víz vált borra egy szempillantás alatt. Csak a szolgák tudták ezt. A násznagy csupán azt vette észre, hogy jöllehet a lakodalom már jó előre haladt, a jó minőségű bort mindaddig még nem szolgálták fel. Jézus már első csodája művelésekor is úgy járt el, hogy azt csak azok vegyék észre igazán, akiknek ő azt szánta. Ezek ebben az esetben újonc apostolai voltak. Mint János evangélista megjegyzi, azok a csodát látván hittek Jézusban.

Ami a bor mennyiséget illeti nem lehet sok kétség, hiszen maga az evangélista jegyzi meg, hogy mindegyik kőedény két-három mérős volt. Mivel egy mérő megfelelt huszonöt-harminc liternek, könnyű kiszámítani a hat kőedény befogadó képességét.

Ebből azt is ki lehet következtetni, hogy több százan is lehettek ott azon a

mennyegzőn, ha a frissen előállított borból minden jelenlevőnek jutott egy jó pohárnyi. Akkoriban egy mennyegzőn a szomszédos két-három falu aprajánagyja megjelent. Azt, hogy milyen lehetett az a falusi lakodalom úgy lehet elképzelni, ha 16 századi németalföldi festő Brueghel „Falusi búcsú” c festményére gondolunk. Csupán a férfiak színes ruháit kell felcserélni hosszú fehér köntösökkel. Egyébként épp oly nagy volt a sürgés- forgás. Biztos, hogy egy ökröt, vagy legalábbis néhány bárányt sütöttek nyárson, aminek illata betöltötte a környéket.

Bár a környék, egy domb lába, nem volt oly kopár mint manapság, nem volt oly üdítően zöld sem, mint a Dunakanyar Zebegénynél. De ha lett is volna ott egy folyó, ha nem is akkora mint a Duna, még akkor sem lett volna kísértés arra, hogy a vízparton tartsák a mennyegzőt, bármily nagy mágnes is azon a száraz meleg vidéken a víz. Mert a házasság megkötése akkor és ott egy szigorúan családi, házi ügy volt. A vőlegény és a menyasszony családjának jelenléte tette a házasságot hivatalossá.

De azzal, hogy Jézus megjelent azon a mennyegzőn előre vett egy nagy változást. A keresztény házasság attól kezdve nemcsak két család ügye lett, hanem azé a számtalan sok családból álló új nagy családé is, amit Anyaszentegyháznak nevezünk. Nem csoda, hogy az, ami Kánában történt, a keresztény házasság mintája lett. És nem kis részben azért, mert Jézus mellett Mária is jelen volt, és mivel az a csoda, ami ott történt, Mária sugallatára történt, Máriát az egyház anyjának nevezte VI Pál pápa a második Vatikáni zsinaton.

Mint az evangéliumban olvastuk, Máriára maradt az a feladat, hogy Fia figyelmét felhívja a bor fogytára. Itt is mint mindenhol, ahol Mária megjelenik az evangéliumokban, megjelenése nagyon tapintatos, külsőleg alig kelt figyelmet, de belsőleg annál jelentősebb, mindaz amit tesz. Csendben szólt Fiához, aki azzal visszakozott, hogy az Ő ideje még nem jött el. És tényleg sok minden másban is tartózkodott Jézus attól, hogy időnek előtte tegyen vagy mondjon bármit is amire szándéka volt. De akkor, és egyedül akkor Jézus tett valamit, ami visszavonni látszott azt amit már annyian és annyiszor tévesen olvastak bele Máriának adott válaszába: „A mi dolgunk ez, asszony? Még nem jött el az én óráim.” Ez nem lehetett elutasítás, ez nem jelentheti azt, hogy Jézus mintegy félre tette volna Máriát, hiszen akkor Mária nem mondta volna azonnal a szolgáltnak: „Tegyétek meg mindazt, amit mond.”

Jézus nagy stratégia volt, hiszen a legnagyobb stratégiával jött, azzal, hogy

ráébremszen mindenkit arra, hogy benne a Messiás valóban eljött. De ebben a stratégiában az is benne volt, hogy feltárja, mekkora szerepe volt az ő életében és mekkora szerepe lesz tehát az egész üdvösségtörténetben is a Mária néven ismert asszonynak. Nemcsak a világtörténet legismertebb asszonya lett, amire tíz évvel ezelőtt egy angol író *Alone in her Sex*, frappáns című könyve mutatott rá, ami még magyarul is frappánsan visszaadható, mint „Egyedülálló a maga nemében.” Nem csoda, hiszen az üdvtörténet további folyamatában egy kulcsszerep jutott Máriának. A kereszténység egész története mutatja, hogy ahol Máriát tisztelik, ott erősen hisznek Jézus istenségében, ahol pedig kihalt a Mária tisztelet, ott előbb utóbb elgyengült és nem egyszer kihalt a Jézus istenségébe vetett hit.

Ez a hit Jézus csodáira alapul, és ezek a csodák ott Kánában kezdődtek, mégpedig Mária sugallatára. Mária tudta, milyen isteni erő rejlik Fiában, aki minden emberi erőfeszítéstől függetlenül öltött benne testet, aki mint újszülöttként három napkeleti királyt vonzott magához, aki kisdéd léte ellenére túljárt Heródes ravaszságán, aki tizenkét éves korában már a bölcséket tanította a Templomban, és ennek ellenére engedelmes maradt Máriának és Józsefnek, amint növekedett korban, kedvességben és bölcsességben Isten és az emberek előtt.

De vegyünk további részleteket a kánai mennyegző leírásából. Pontosan három nappal azután történt, hogy Jézus rábírta Keresztelő Jánost arra, hogy Őt is megkeresztelje a Jordán vizében. A következő napon Jézus Jónásfia Simont rekrutálta András és János mellé, mint első apostolai egyikét, akinek ott mindjárt kijelentette, hogy kőszikla, azaz Péter lesz a neve. Ezen a sziklán emelte majd fel Jézus az Egyházát, amin a pokol hatalmasságai sem fognak erőt venni. Kétezer év bőségesen sok példát szolgáltatott erre, annak ellenére, hogy –csak egy esetet említsünk–, Churchill és Rooseveltt szótlanul maradt, amikor Sztálin azt kérdezte tőlük, hány hadosztálya van a pápának. Egy másik pápa egy hadosztály nélkül vetett véget Sztálin birodalmának.

Nyilvános működése második reggelén, amint a galileai Kánába készült, ahol meghívása volt egy lakodalomba, Jézus megpillantotta Fülöpöt és apostolának rekrutálta azzal, hogy rászólt: „Kövess engem”. Fülöp, mint ifjanc apostol azonnal próbálta beszervezni Natanael nevű társát, de az nem akart kötélnek állni. Különösen azután nem, hogy megtudta, hogy Jézus egy istenhátamögötti faluból, Názáretből jött. Ahhoz képest Zebegény egy világvárosnak számított volna. „Mi jó is jöhet Názáretből”, mondta Natanael kendezőtlen megvetéssel. De azért mégis odagyalogolt Jézushoz.

Amint Jézus rátekintett, Natanael érezte hogy a názáreti rabbinak olyan szeme volt, ami keresztül tud látni árkon-bokron, dombon-völgyön. minden kulisszán, minden falazáson. Natanáel csak megdöbbenhetett, amikor Jézus leírta őt, mint aki a távolban, talán egy dombhajlat mögött, egy fügefa alatt ült. Natanael teljesen le volt szerelve és kitört: „Rabbi te vagy az Isten fia, Izrael királya.” De Jézus lecsitította: „Mivel azt mondtam, hogy láttalak a fügefa alatt, hiszel? Nagyobb dolgokat fogsz látni ezeknél.” Ezt mondván Jézus odafordult kis apostolcsoportjához: „Bizony mondom nektek, hogy látni fogjátok a megnyílt eget és hogy Isten angyalai föl és leszállnak az Emberfia fölött.”

Amikor Péter, András, János, Fülöp és Natanael azt hallották Jézustól, hogy az ég megnyílik és angyalok szállnak fel és alá az Emberfia felett, csak egyre gondolhattak. Jákob pátriárka látomására, amiben egy létra nyúlt a földtől az égig, és amin angyalok jártak fel és le. Biztosan ezt a látomást színezték ki gondolatban maguknak, amint a Jordán partjáról Kánaába gyalogoltak, ami körülbelül két napot igényelt. Ilyen gyaloglás alatt sokat lehetett vitatkozni azon, hogy mit is értett Jézus az ég megnyílásán, de semmi kétségük sem lehetett afelől, hogy – amennyiben Jézussal maradnak, – valami nagyszerűben lesz részük.

Bár olyan kis istenhátamögötti falu, mint Kána, nem tűnhetett egy ilyen nagyszerű dolog helyszínének, volt ott egy lakodalom, ahol a lehetséges magasztosat a ténylegesen élvezetessel össze lehetett kötni. De bármennyire is élvezetes volt a jó lakodalmi ebédre gondolni, biztos hogy Natanael és a többiek fejében inkább az járt, hogy azon az égig érő létrán miként tudnak minél magasabb fokot kisajátítani maguknak. Tudjuk, hogy egyformán egy földi megdicsőülést vártak a Messiás eljövetelével. Éppen ezért alig gondolhattak arra, hogy mi is volt Jákob látomásának mélyebb értelme, hogy mi is volt az az ég, ami megnyílt Jákob felett.

Jákob annyit legalább megérthetett látomásából, hogy földi élete egy magasabb célnak van rendelve, még pedig arra, hogy testi leszármazottai egy sajátos célt, a Messiás eljövetelének előkészületét szolgálják történelmükkel. De azt már nem gondolhatta, hogy leszármazottai közé azok is bele fognak tartozni, aki testileg egyáltalán nem tőle származtak.

Jézus éppen azért jött, hogy meggyőzzön mindenkit az élet magasabb rendeltetéséről, függetlenül a leszármazás faji vagy nemzeti jellegétől. De a leszármazás lényegét meghagyta a középpontban, hiszen Ő is asszonytól lett emberré. Nem csoda, hogy Jézus azzal kezdte nyilvános működését, hogy egy mennyegzőn jelent meg. Nem egy Tudományos Akadémiai ülést választott ki első

nyilvános megjelenésére, mert akkor talán Athénben testesült volna meg és nem Názáretben ahol még egy elemi iskola sem volt. Nem egy parlamenti díszgyűlést választott, mert az csak kevesek ügye. Nem az Egyesült Nemzetek palotájába ment, mert az csak felépítmény. Egyéni emberek nélkül nincsenek nemzetek, akár egyesülten, akár egyesületlenül. Jézus minden egyes ember megnyerésével akarta szolgálni az emberiséget. Ezért ment először egy mennyegzőre. Bár Ő minden emberhez jött egyformán, tudta, hogy semmi sem annyira az ember mindene, mint egy mennyegző, akárhol is legyen az.

Sehol sem domborodik ki jobban az ember életet szolgáló küldetése, mint a mennyegző alkalmával. A házassággal a leendő férfi és feleség elkötelezi magát egy kötelék igenlésére és elfogadására. Ezt remekül fejezi ki a házasságkötés szó és még inkább annak egy egyedülálló magyar változata, az esküvő. Ez a szó jobban mint bármi más szó rávilágít az elkötelezés rendkívül komoly voltára.

Az élet elválaszthatatlan a házasságkötéstől, az elkötelezettség pedig szolgálattól. Ha elsősorban élvezetet keresünk a szolgálatban, előbb utóbb élvezhetetlenné válik. Pontosan így van a házassággal is. Ezt akarta Jézus lelkünkbe vésni azzal, hogy megjelent a kánai mennyegzőn. Jelenlétével végtelen komolyságot adott annak az önmagában vidám összejövételnek. Azóta a mennyegző egy esküvő, azaz felesküvés egy magasabb rendű életcél szolgálatára, az élet ilyenformában való továbbítására. Mindennek van egy istenadta eszköze, amit természetfeletti kegyelemnek, nevezünk. Ezt szolgáltatók a szentségek.

A házasság egy szentség, azaz egy külső jel, ami egy belső lelki valóságot közvetít. Itt a jel a két fél ama ünnepélyes kijelentése, hogy szeretetben elkötelezik magukat egymásnak, mégpedig holtomiglan és holtodiglan. Ez a kijelentés a külső jel, ami a házasság szentségének benső kegyelmét közvetíti. Épp ezért a házasságkötés egy nagyon is sajátos szentség a többi szentség között. Senki sem keresztelheti meg önmagát. Senki sem bérmálhatja meg önmagát. Senki sem gyóntathatja meg önmagát. Senki sem adhatja fel magának az utolsó kenetet, Senki sem szentelheti magát pappá és a pap is, szigorú értelemben véve, csak az egyház és nem a maga számára mutathatja be a szentmise áldozatot.

De a házasság szentségét a két fél szolgáltató ki magának azzal, hogy fenti kijelentésüket megteszik. De ezt a kijelentésüket az Egyház hivatalos jelenlétében tehetik csak meg. Ezzel érteti meg Krisztus azt, hogy Ő minden keresztény házasságkötést meg akar tisztelni jelenlétével.

A házasságkötés azért szentség, mert Jézus jelen van, mint ahogy jelen van minden más szentség kiszolgáltatásakor, és amit kiszolgáltat az a kegyelem egy sajátos formája. A sajátos kegyelem itt az a csodaszer, amivel a házastársi szeretet minden tette egy létrafokká válik, ami végül is azt a nagy élethosszú létrát fogja alkotni, ami a férj és feleség számára a földtől az égig kell, hogy érjen.

Míg manapság össze lehet tákolni egy házat előrekészített darabokból, a házasság nem ilyen tákolmány. A házasság olyan ház, aminek minden darabját a házastársaknak kell megteremteni, mégpedig a házastársi szeretet minden kis és nagy tetteivel. A házasság egy életre szóló feladat, aminek kiviteléhez percről percre, óráról órára, napról napra, évtizedről évtizedre Isten kegyelme szükséges. Mert minden nap minden egyes órájának majdnem minden percében szükség van a szeretet ama formájára, ami nem szólam, nem érzelem, hanem egymás iránti türelem, és egymásba vetett rendületlen hit és minden próba áldozatos elviselése. Ennek a megvalósítására szükséges Isten ama segedelme, amit kegyelemnek hívunk. Ennek a kegyelemnek a forrása a házasságkötés szentsége.

Ez a kegyelem olyan mint egy nagy biztosítási befektetés az Isten részéről, teljes ajándékképpen, mert ez a kegyelem szó mély értelme. Ebből a betétből valamit is kivenni nem bankkártyára van szükség, hanem imádságra. Ennek a befektetésnek csak akkor nem lesz határa, ha a férj és a feleség egyformán az imádság embereivé válnak.

Ez az imaélet magában foglalja, hogy a férj és a feleség mindennap felújítják, legalább lélekben, egymás iránti elkötelezettségüket. Nemcsak napos időkre, hanem a megpróbáltatások borús napjaira is, amiből bőségesen kijut minden házasságnak. Csak ilyen ismételten megújított elkötelezettség biztosítja, hogy az az ég felé nyúló létra egyre magasabbra nyúlik, mert egyre több foka lesz.

Ez a keresztény házasság értelme, amit a víz Kánában megtörtént borrá változtatása jelképez. A keresztény házasság szentség, egy mennyei erőforrás, amivel a mindennapi élet megpróbáltatásait áldássá, borrá lehet változtatni. Egy olyan borrá, aminek az íze nem fásul el, és sohasem válik fanyar ecetté. Ennek a bornak az ereje azokból a szavakból jön, amiket Jézus mondott a kenyér és bor felett az utolsó vacsorán. Akkor tette lehetővé, hogy teste és vére étel és ital lehessen számunkra, ami egyedül biztosítja az örök életet.

Ezt a testet és ezt a vért Márián keresztül kaptuk. Ő álljon mellettetek, kedves Mária és Gergely, mint ahogy a Boldogságos Szűz Mária is Fia mellett állt a kánai

mennyegzőn, hogy Fia az ottaniak szükségleteiről gondoskodják. Álljon ez a Mária mellettetek azzal a szelíd kedvességgel és tapintatossággal, amint ezt a kánai mennyegzőn tette. Így fogjátok ti is egymás igényeit szolgálni és váltok igazán igénytelenekké, ami a maradandó boldogság titka.

Természetesen és elsősorban azé a boldogságé, ami hosszútávra szolgál, mégpedig az élet egész tartalmára. Ezalatt biztosan ki fog derülni, hogy az örök életbe vetett hit egyedül az, ami tartós életcélt ad, bármilyenek is az élet körülményei. Ez lesz az a csoda, amit Jézus fog művelni bennetek, de ez a csoda, csak legszűkebb környezetetekben lesz észrevehető, amint az a kánai mennyegzőn is történt.

Az életcél érzésének a csodáját elsősorban az szeretet fogja végbevenni bennetek, ami elsősorban türelemben és áldozatban nyilvánul meg. Az igazi szeretetről van szó, nem pedig valami illúzióról. Arról a szeretetről, amit a szentleckében Szent Pál konkrétan leírt, hogy semmi kétség ne maradjon, mit is kell értenünk szereteten. Ez a szeretet valósítja meg azt, hogy életetek folyamán egyre jobban fogjátok megnyílni látni felettetek az eget. Ragyogni fog az az ég a jó lelkiismeret sugarában, annak a tudatnak a fényében, hogy megtettétek istenadta feladatokat, ami egyedül ad céltudatot és értelmet mindennek. És akkor maga az Emberfia, a megdicsőült Jézus, aki valamikor megjelent egy új házaspár oldalán Kánában, fog felétek közeledni. Ezt teszi azon a Jákob-létrán, amit ti építtetetek Neki mindennapi áldozataitokkal, hogy így felvigyen benneteket az Ő örök dicsőségébe és boldogságába.

(Elhangzott a zebegényi plébánia templomban Bogányi Gergely és Raunio Maria esküvőjén 2001 június 23.-án.)